



ANY IV.

Barcelona 28 de Janer de 1894.

NÚM. 4.

EFEMÈRIDES CATALANES

JANER

DÍA 28.

1150. Tractat entre lo comte Ramon Berenguer IV, lo *Sant*, y Alfons VII de Castella anomenat l' *Emperador*, en virtut del qual, la corona d' Aragó recobra casi tota la Navarra que s' havia separat de dit reyalme ajudada per lo monarca castellá, qui á la fi volgué ésser amich del qui com á marit de Petronilla, no feya mes que defensar los bens de la filla de Ramir lo *monjo*.

DÍA 29.

1530. Se canta en la Seu de Barcelona solemne *Te Deum* en acció de gracies per haverne prés possessió del bisbat lo Rdm. Sr. Lluís de Cardona, natural de la matexa ciutat y tingut per Marineo Sicoló com á un dels primers literats espanyols.

DÍA 30.

1602. Es obligada la vila de Reus á donar allotjament per les tropes castellanes, càrrega nova fins á les hores en aquesta terra y la qual havia d' ésser causa de grans trastorns pera la tranquil·litat del pays.

DÍA 31.

1197. Pere I de Catalunya y II d' Aragó conegut en la historia ab lo sobrenom de lo *Cató-*

lich, d' acort ab lo primat y demés bisbes del Principat, decreta la expulsió dels heretges albigesos, ab los quals lluytantne més endavant havia de trobar la mort en la batalla de Muret.

FEBRER

DÍA 1.

1401. Aprova lo Concell municipal de Barcelona, l' aneició dels hospitals de Desvilar, de Marcús, de Sta. Margarida y de Sta. Eularia, al que 'n subsistia des de 1229 anomenantse d' En Colom, en rahó de portarne aquest apellido lo canonge que l' havia fundat, del qual se 'n havia eregit en protector la Seu Apostólica en la persona del Papa Honori III y que n' es lo que 'n subsisteix encara ab lo títol de Santa Creu.

DÍA 2.

1146. Es fundat baix lo patrocini dels comtes Armengol d' Urgell y Na Dolça, lo monestir de canonges premostratenses ó de Sant Norbert, sots la advocació de Santa Maria de Bellpuig de les Avellanes, essentne son primer abat lo clergue Joan d' Organyá que 'n feya vida penitent en una cova solitaria, induhint á altres piadosos varons á unir-se ab ell desitjosos de practicar la virtut.

DÍA 3.

1510. Se celebra una solemne processó y 's

fan grans lluminaries en aquesta capital, ab motiu d' haverse rebut la nova de la victòria lograda per l' exèrcit del rey d' Aragó, acapdillat per En Pere Navarro, apoderantse de la ciutat de Bujía. Es aquest capdill, observa Coroleu, lo famós inginyer que tants grans serveys feu á Italia á les ordres del Gran capitá, fentne volar ab son saber de miner los murs mes forts, en una época en la qual se trobava encar molt atrassat l' art de la guerra.

RAMON N. COMAS.

LO DRET CATALÁ Y L' ARTICLE 12 DEL CÓDICH CIVIL

I

Sobre aquest assumpto doná 'l passat dimecres una conferencia en la Academia de Jurisprudencia D. Joaquím Almeda.

Es reputat lo Sr. Almeda com un dels advocats que al present fan mes honor al forum catalá. Gran conxedor de las lleys romanas, que retréu y cita en sos informes ab facilitat y exactitut maravellosas, y á las que creu expressió tan perfecta del sentit jurídic que cap legislació posterior ha pogut ni podrá may existir que en ellas no tinga sa norma, eruditíssim en dret canónich, molt enterat de la legislació d' Espanya, y especialment de la de Catalunya, dialèctic sumament hábil, orador fácil y d' intenció, pochs tan expressos com ell per aclarir un problema de legislació, si no fós més advocat que jurisconsult.

La notabilitat del conferenciant y la trascendencia del tema portaren dimecres á la susdita Academia lo més granat del Colegi d' Advocats de Barcelona.

¿Qué va dir lo Sr. Almeda? La opinió enunciada y sostinguda per aquest jurista hauria sorprés en gran manera al auditori si no fós que han sigut dictats autos y sentencias, y fins algún fallo en la Audiencia, del mateix sentit. Així y tot, no obstant, la teoria del Sr. Almeda, y las conseqüencies prácticas que 'n derivá, produhiren en los concurrents manifesta estupefacció.

Provém de compendiar l' assumpto.

Abolidas las llibertats polítiques de Catalunya, Felip V «per establir govern en ella, y donar

providencias pera que sos habitants viscan en pau, quietut y abundancia» promulgá, á 16 de Janer de 1716, SON REAL DECRETO SOBRE ESTABLECIMIENTO Y NUEVA PLANTA DE GOBIERNO DE CATALUÑA.

Per rahó del nou govern establert pel contrafur vencedor á Catalunya, y segons lo capítol 42 del esmentat Decret que restablía las Constitucions de la terra, en lo que no s' oposés als capítols antecedents del mateix, y, per lo tant, la Constitució única del tit. 30, vol. 1 de nostre venerable «Llibre de las Constitucions y Altres Decrets», han convingut los autors y la práctica en que 'l dret civil que quedava vigent á Catalunya 'l formavan, per lo seu orde, exas fonts: 1^{ra} Decret de Nova Planta y disposicions posteriors del Regne, donadas ab caràcter general; 2^{na} Lo dret propi de Catalunya, 3^{ra} Lo dret canónich; 4^{ta} Lo dret romá; y 5^{ta} las opinions dels autors acceptadas pels tribunals.

Posadas en según lloch las lleys de la terra, y duhent al davant, ab tots los honors de la preferencia, las disposicions generals del Estat espanyol, l' enemich triomfant de nostra desgraciada pátria y 'ls heréus del seu odi á las vellas institucions y llibertats catalanas, tenían en llurs mans, en acció contínua, 'l picot arrasador d' ellas.

Cada ley general que de Madrid exí desde llavors, arribava á Catalunya com un colp d' ariet, que obría ample portell en los murs de la Patria desgraciada, quartejats y encara roigs de la sanch de sos fills vençuts en la noble lluyta.

Y encara no n' hi havia prou de que cada una d' aquestas lleys generals del Regne, se n' endugués un tros del dret de Catalunya. Los enemichs de nostras vellas llibertats, no se 'n acontentavan d' exas terribles però parcials escomesas ¡Quantas vegadas no proposaren donar contra 'l dret catalá un assalt qué acabés d' un colp ab sa existencia! Però 'ls més prudents conxen la flaca dels catalans, y saben que 'l poble de Catalunya s' alçaria en pés contra 'l qui tractés de pèndreli d' un plegat lo que tranquilament se dexe arreballar de mica en mica.

Y 's continuá la feyna del picot.

Lo dret de Catalunya anava perdent las forçes y la vida, agarrotat per exas lleys generals, y ajudant sovint al estira-cordetas ¡quina tristesa! los matexos advocats catalans.

En aquesta situació, vé 'l Códich Civil.

Rebutjades y vençudas per la digna actitud dels catalans las més grossas de las grans iniquitats del famós article 15, era impossible que, ab tot, no contingués lo Códich algún element pertorbador y damnificador de las lleys de Catalunya; puix la experiencia demostra ser impossible que isca de Madrid una disposició que, al arribar ací, no faça gemegar á algún de nostres vitals interessos.

L' autor del Decret de Nova Planta ganyoteja en las dexas del citat article 15, y tal vegada, es amagat, com traydor escorcó, dins las manyaquerías del article 12.

Diu aquest article, en son párrafo segon:

En todo lo demás, las provincias y territorios en que subsiste derecho foral, lo conservarán, por ahora en toda su integridad, sin que sufra alteración su actual régimen jurídico, escrito ó consuetudinario, por la publicación de este Código, que regirá tan solo como derecho supletorio en defecto del que lo sea en cada una de aquellas por sus leyes especiales.

Fins aquí no trobám en la part transcrita del citat article altre inconvenient que la frase *lo conservarán por ahora*, que fa sentir á Catalunya la veu aspre del senyor y árbitre de sos destins.

Mes lo mateix Códich que conté aquest article consigna també 'l quin segueix, que es lo 1.976 y darrer del Códich: *Quedan derogados todos los cuerpos legales, usos y costumbres que constituyen el derecho común en todas las materias que son objeto de este Código, y quedarán sin fuerza y vigor así en su concepto de leyes directamente obligatorias, como en el de derecho supletorio. Esta disposición no es aplicable á las leyes que en este Código se declaran subsistentes.*

Resulta, donchs, que pera aquest article moltes é importantíssimas disposicions d' aquelles que deyam de caracter general, y que, per serho, havian vingut á regir á Catalunya, ab menyspreu de nostra legislació patria, quedan derogadas y sense força y vigor dins la legislació castellana, ó comuna segons lo Códich.

Y ara heusaquí plantejat lo trascendental problema de que va ocupar-se en sa conferencia 'l Sr. Almeda:

¿Aquestas lleys generals que 'l Códich deroga

pel que toca á la legislació comuna, quedan per aqueix fet sense força y vigor dins las legislacions mal anomenadas forals, y per tant á Catalunya?

Lo Sr. Almeda respongué afirmativament á exa pregunta. Creu ell que, en virtut d' aquesta derogació, dexa d' existir pera Catalunya una part de las invasions que, ab lo nom de lleys generals del Regne, ha fetas l' uniformisme en nostre dret venerable.

Lo conferenciant manifestá que havia tingut l' honor de fer prevaleixer en nostra Audiencia una aplicació d' aquesta teoria.

Donchs axó, dirá 'l bon catalanista, es un triomf pel dret de Catalunya?

No, amich lector, no sols l' imperi d' aquesta opinió del Sr. Almeda, no fora d' honor y de ventatja per nostras lleys, sinó que al revés, seria una cargolada d' argolla, tal vegada la decisiva, per nostre Dret.

Lo mateix conferenciant, lo propi Sr. Almeda, 'n te feta la demostració. Ell ha sigut qui entre 'ls advocats ha demanat, lo primer, la aplicació de las disposicions del Códich castellá á Catalunya; ell mateix s' alaba d' aquest honor, que, segons asseguran, doná ocasió á un jutge per informar al Sr. Alonso Martinez (que Deu perdó) de que 'l seu Códich era tant ben vist dels juristas catalans, que un dels principals, lo Sr. Almeda, 'n sollicitava la aplicació.

Y no solament axó, sinó que al fer, en la mateixa conferencia, derivacions prácticas de sa teoria, vingué á deduhirne la aplicabilitat á Catalunya de la institució del Concell de familia regulada en lo Códich.

En lo cas de no ser despreciada, com mereix, la opinió del Sr. Almeda, molts advocats seguirian las petjadas d' aquest, puix, desgraciadament, entre 'ls forasters que ací fan d' advocats y 'ls de casa sorts á la veu del patriotisme, la majoria cap amor porta al be de Deu de nostras lleys.

Y 'ls advocats que volen lo manteniment de nostre Dret, ¿que farien? Derogadas lleys que regulan d' una manera, mes ó menys de grat ara ja acostumada, actes interessantíssims y freqüents de la vida familiar ¿a quina deu acudirían en demanda de disposicions que á las derogadas substituïssen?

Cal advertir que l'advocat al presentàrseli 'l conflicte, no es ell solament responsable de la seva decisió, sinó que ab ella pot comprometre 'ls interessos del client. Y entre que, d'una banda, en los tribunals—en mans de gent forastera—regna 'l desconexement de la legislació indígena, é hi abunda 'l desitg de facilitar l'exercici del càrrech mediant l'avenç cap á la unificació per la imposició á tothom del dret castellá, y, d'una altra, que las grans deficiencias en nostra ensenyança universitaria y las molts dificultats que ofereix l'estudi dels nostres monuments legals, han generalisat la ignorancia d'aquets, resulta que fins los advocats que, per l'amor que duhen á la patria catalana, estiman las sevas lleys mes que las forasteras y racionalment las tenen per millors, se trobarían dins un niu de confusions.

Aquesta confusió en los advocats, y la que ja ara existeix en los tribunals, puix uns accedexen y altres se resistexen, en cassos idéntichs, á la aplicació del Códich, daría com á resultat un estat de pertorbació tal en la vida jurídica de Catalunya, que dintre d'ell faría 'ls darrers badalls nostre Dret be massa atropellat, perquè, en alas d'exas confusions, l'uniformisme se trobaría al cap d'allá del seu camí tiránich y llibertida.

Tan trista es la condició en que 'l Centralisme uniformista ha posat al dret de Catalunya, y tant s'ha apoderat de la raça catalana l'esperit de borderia, que als amadors de la patria y de sas institucions nos cal demanar lo manteniment d'un *statu quo* ignominiós y ple de danys, en espera de que, ohit á la llarga per nostre poble 'l crit d'«Alçat Llatzer» ab que la Providencia sorolla la ánima adormida de las vellas nacions, se redrece á revindicar la vida de llibertat que li pertoca y es necessaria al compliment de sos destins.

Aquesta es la resposta del patriotisme catalá relativament al problema que exposá y resolgué, en la forma que tením manifestada, 'l Sr. Almeda.

Peró, ara 'ns cal preguntar ¿Aquesta solució del catalanisme, es també la del recte sentit jurídic aplicat als transcrits textos legals? Ó, en altres térmens, ¿Plantejan los articles 12 y 1.976 del Códich civil lo problema relatiu al dret ca-

talá formulat pel Sr. Almeda? Y en lo cas de ser axís ¿es lógica la solució que va donarhi?

Ajudant Deu, ho examinarem en un altre article.

N. VERDAGUER Y CALLIS.

Lo Regionalisme y 'l Proteccionisme.

Sobre la materia d'aquest títol doná, com saben nostres lectors, una conferencia en lo «Centre Catalá» de Sabadell, don Antoni de P. Capmany, soci entusiasta d'aquest y, además, Director del setmanari *Lo Catalanista*.

Conexém ben bé la ilustració del Sr. Capmany y la seva especial competencia en l'indicat assumpto, com á fervent regionalista, d'una banda, y, d'una altra, com á fabricant distingit; per quina rahó no 'ns varen admirar ni 'ls aplausos ab que la conferencia fou ohida, ni 'ls elogis que li dedicá la premsa.

Tant va plaure als quins la sentiren, que 's decidí estamparla, fentne un llarch tiratge.

L'exemplar que ha arribat á nostras mans, y hem llegit tot desseguida, 'ns ha convençut de que 'ls consocis del disertant procediren ab molt acert al acordar la estampació del treball de aquest, puix quants lo llegescan adquiriran un concepte clar, precis y cabal no tant sols sobre 'l plet que al present sostenen contra 'l lliurecambi nostres industrials, sinó sobre la totalitat del problema económic á Espanya.

Nos plauria de debó transcriurel íntegrament. Ja que axó no sia, insertám á continuació 'ls fragments que 'ns sembla sintetisan lo criteri del autor en l'assumpto, no sense fer adonar al lector de que la manera d'entendre la qüestió 'l Sr. Capmany coincideix ab la de nostre article *Als proteccionistas*. Escayença agradable, puix demostra que entre 'ls catalanistas la identitat d'amor y d'ideal produheix lo que en las demés agrupacions se logra tan sols per la consigna del quefe. Diu axís lo Sr. Capmany:

«Convé advertir en primer lloch que, al nostre judici, y dissentint de la opinió dominant entre 'ls directors del moviment proteccionista de Catalunya, s'han extremat en algunas ocasions las justas aspiracions del proteccionisme convertintlo en antipátich prohibicionisme destinat á

millorar ó defensar exclusivament una mena de interessos; y just es que protestém de que ab los tals intranzigents se 'ns pogués confondre. Los catalanistas volém sí la protecció, però no ab criteri tancat é intranzigent, sinó subjectantla á las necessitats del temps y circunstancias de cada cas, com aconsellan los mes vulgars rudiments de la ciencia económica.»

«Per axó, nosaltres opinám molt distint dels que menan las campanyas últimament sostingudas. Creyém necessaria, absolutament necessaria, la sinceritat en las demandas y en las queixas; però, en cambi, som més radicals en los remeys y en los procediments.»

«Enteném los catalanistas, que l'error principal de tot lo moviment proteccionista, desenrotllat á Catalunya fá alguns anys, radica en haverse informat tot ell dintre un concepte essencialment mesquí.

S' ha volgut considerar al problema económic com una pura lluyta d' interessos materials, y per aquest camí s' ha rebaxat sa consideració al nivell de la indispensable però poch enlayrada lluyta per la vida, limitada intrínsecament á las brutals necessitats de la naturalesa humana, sense atendre pera res á quelcóm superior que representa interessos de major qualitat, sense 'ls quals lo ser racional se converteix en un humil parrach de la gran obra del Univers.

S' ha pretengut suposar que la vida material de Catalunya está complertament deslligada de sa vida moral, y s' ha treballat ab la major ceguera pera construhir una preciosa caxa lluhenta d' or y pedrería, dintre la qual, ricament vestit y enjoyellat, pogués enterrarshi 'l cos sense ánima de la Patria Catalana.

¡Quina mes lamentable equivocació!»

«Nosaltres dissentim de tal criteri. Opinám que té Catalunya interessos materials y morals que representan tots en conjunt la felicitat del pays. Creyém que dexantse perdre Catalunya sa llengua, sas lleys civils, sas costums, y, en suma, tot alló que la caracteriza y distingeix de altrs regions espanyolas, s' estroncarán sas fonts de riquesa molt més aviat que ab lo sol lliurecambi, puix ab tals condicions perdrán los catalans sa activitat, sa enteresa, sa sobrietat, son amor al treball y son esperit d' iniciativa, úni-

cas seguras deus de la prosperitat d' un poble, y garantías molt mes positives pera la producció que no pas l' hipócrita proteccionisme d' alguns polítichs espanyols, predicat sols com á condició d' ajuda en certas y determinadas circunstancias.»

«A mida que s' ha anat rebaxant y adulterant lo carácter de Catalunya, nostres compatricis van perdent sos hàbits de treball y son esperit d' iniciativa; y mentres augmentan en la classe rica 'ls vagos que acudexen á la capital á viure de renta y fer lo gomós pels passeigs y teatres, creix axís mateix en la classe mitja y jornalera la afició als cárrechs oficials, de sou elástich y poca feyna, als quals tan horror s' havia demostrat fins ara en nostra terra. Y ¡valga 'ns Deu! que, si Ell no 'ns atura, pel camí que aném y lo depressa que 's devalla, arribarém á ser mes *hidalgos* que nostres parents del rovell d' Espanya.

No volguém arribar á n' aquest punt. Reaccionemnos en nostra cayguda, y mal siga poch á poch y ab forta pena torném cap amunt, endrecém nostra pensa, nostra vista y nostres passos á la altura dels gloriosos temps de la Catalunya lliure.

Ja n' hem fetas massa de provas de renunciar á nostra dignitat é interessos morals en aras dels interessos materials.»

«Degut á causas poderosíssimas que están en la conciencia de tots vosaltres, los hòmens de valiment, y darrera d' ells los altres, lo mateix l' industrial que l' agricultor, lo propietari que 'l comerciant, lo potentat que 'l menestral, l' home de ciencia, que l' artista, de totas y cada una de las regions que forman, dintre de la hermosa varietat, la unitat de la patria, tots y tothom hi han contribuït á fomentar lo rebaxament moral de que vos parlava. Pera abraçarse á la bandera gran, han menyspreuat l'amor de la bandera xica; han preferit anomenarse mals espanyols, que bons catalans ó gallegos, asturians ó vascongats, valencians ó aragonesos, y tant y tant se 'ls es adormit en lo cor l' amor á la regió de naxença, que poch á poch y sense adonarsen s' han trobat cosmopolitas dins de la comuna patria.

D' aquest abandono y menyspreu á las cosas de la terra n' ha esdevingut l' indiferentisme ge-

neral s' ha donat preferència als productes y manufacturas d' origen estranger, y la producció patria que ab la bona voluntat y amor del pays hauria avançat y perfeccionat sos productes á grans gambadas, se troba reduhida á la trista condició de fer vida raquítica y miserable, perquè 'ls que mes obligació tindrian d' ampararla y defendrela son los primers en donarla al oblit y desprestigiaria. No es pas així, nó, com han crescut y s' han desenrotllat las grans industrias dels paysos que van á la avançada en lo concert dels pobles industrials d' Europa. Y es que ells han reconegut, com ho reconeix tothom que té sentit comú, que 'ls graus d' avançament y prosperitat de la industria y de la agricultura, alcançan la prosperitat y riquesa dels pobles que las perfeccionan y conreuan, y des de sos començos, obrant com á bons patriotas, tots, lo mateix los governants que 'ls governats los hi han allargat carinyosament la mà y donat tota la protecció que necessitavan fins á ferlas grants y poderosas. Parléu als estrangers, pregunteulos per l' estat d' avançament de sas industrias, per la perfecció y bondat de sas manufacturas y vos respondrán seguidament fent gala d' un patriotisme que enamora, que no n' hi ha d' altrás que aventatgen á las de sa nacionalitat respectiva; tant si ho preguntéu á un francès com á un anglès, alemany, etc., son las millors, las que están ab mes ventajosas condicions de bondat, perfeccionament y baratura. No ho preguntéu pas als espanyols enamorats sols de la bandera gran, als qui mes han rebut la influencia d' aquest rebaxament moral que 'ls arrastra fins al extrém de ferlos perdre la propia dignitat. Aquests vos respondrán ab lo major menyspreu; y com correspón als fills borts de la mare patria se os declararán entusiasmats defensors de tot, absolutament de tot lo que porte 'l segell ó la marca d' extrangeria.

- Y aquest menyspreu y desamor á lo de casa, á la propia producció, s' ha generalisat tant, sobre tot entre las classes altas de l' actual societat, que la immensa majoria de las vegadas, pera donar sortida als productes nacionals, los comerciants de primera ó segona má se veuen obligats á amagar sa verdadera procedencia y á canviar per una marca estrangera, la verdadera marca de fàbrica. Veyéu si hem baxat de nivell, fins al extrém de que 'ls productes y manufacturas

patrias hajan de renegar de sa propia nacionalitat.»

«Lo centralisme es una màquina complicada y difícil de governar, y superior, molt superior, als conexements dels directors encarregats de donarli moviment y vida. Y vetaquí perquè cada disposició de govern es un entrebanch, y cada decret un perjudici pera 'l pays, fins al punt de arribar á convencer 's tothom de que las lleys no 's fan aquí á Espanya d' acort ab los sagrats interessos de la patria, sinó d' acort ab la conveniencia política dels ilustres quefes que las patrocinan pera satisfer, casi sempre sas miras particulars y egoistas.»

ANTONI DE P. CAPMANY.

A la memoria de mon estimat amic EDUART PUIG Y SABATÉ.

Tot just l' any nou arriba y ab sa dalla
la mort ja fá 'l seu fet,
lo breçol s' es tapat ab la mortalla;
per tot arreu ¡quin fret!

L' any nou infant, ab sas manetas toca
las flors y van cayent,
y la fossana sa negrenca boca
ya obrint y 's van fonent.

¡Quina trista arribada, any nou, escoltas
pels llochs dels vells amors!
per música de joya, las absoltas,
per cants, sorpirs y plors.

No tornis pas, hermosa primavera,
ab tos aucells pintats
á cantar ta cançó mes encisera
vora dels rius y 'ls prats.

Per comptes d' esplendors y maravellas,
tristors y dols, veniu,
nits fredas del hivern ¡que 'n sou de bellas
pel cor que pena y viu!

Veniu aquí ruxadas d' amargura
y ubriagats visquéu,
que si avuy no té fam la sepultura
qui sab si l' any que vé, plens de tristura:
¡un altra 'ns ha dextat! exclamarém.

J. NOVELLAS DE MOLINS.

MOVIMENT REGIONALISTA

Nostre estimat company *Lo Catalanista* de Sabadell
diu que la campanya que fá contra 'ls vells é inútils

procediments que segueixen los industrials d' acudir á la via politiquera, pera defensar los interessos nacionals, li han valgut alguna baxa en la llista de subscriptors. Mes no 's descoratja 'l colega; sinó que encarantse ab los *baxistas* los increpa ab justícia, y concretantse á lo que acaban de fer ab ocasió de la estada d' En Navarro Reverter, los hi fá sapiguer que tan prudent ha sigut al tractar aquests assumptos que s' havia estat de dir fins ara la veritat sobre la persona del qui han enlayrat á la categoria de Gran Protector dels interessos económichs. Puix es de saber que existexen tres fallos judicials, un del jutjat d' Almería, altre en la Audiencia de Granada y 'l tercer del Tribunal Suprém, condemnant al Sr. Navarro Reverter á pagar á un comerciant de drogas de Barcelona, un respectable deute, que, després de nou ó deu anys d' entreteniments, encara está pendent d' abono, á no ser que s' haja satisfet á últims d' aquesta setmana.

De nostre company *Lo Catalanista*, de Sabadell:

«En lo passat número donarem compte de la comunicació que los catalanistas d' aquesta ciutat dirigiren al benemérit Bisbe de Vich ab motiu de sa renúncia á lo seu arquebisbat de Burgos. Heus aquí la resposta que ha donat al Centre Catalá 'l excelent patrici doctor Morgades:

Senyor President del Centre Catalá de Sabadell.—Rebuda tinch y á gran estima la atenta y afectuosa comunicació que 'l Consell General d' aqueix Centre ha tingut á bé endreçar-me ab motiu de mon nomenament pera la Metropolitana Seu de Burgos, y de la renúncia per mi feta d' aytal dignitat, per haver tingut en compte que podia servir mes bé á Deu y á la Patria seguint treballant ací á Catalunya; á la qual puch ben anomenar causa de ma gloria (si alguna part me 'n toca) y descans de mas fatigas.

Tals y tantes demostracions per l' istil be sab Deu quant m' animan y fins m' obligan á sacrificarme mes y mes en profit de nostra terra, y no cal dir quant me compláu la seguretat que tinch de que per aquesta noble empresa puch contar ab la ajuda decidida de aqueix Centre Catalá. Reba, donchs, ab tal motiu nova expressió de mon agraïment y verídich testimoni de segura consideració.—Deu guarde á vs. ms. as.—Vich 13 de Janer de 1894.—JOSEPH, Bisbe de Vich »

Lo dia 14 del corrent fou celebrada á Vilafranca del Panadés la inauguració del «Centre Escolar» compost, com tenim manifestat, de jovenets estudiants en la segona ensenyança, y que, sots lo patronat de Sant Ramón de Penyafort, té per objecte lo conreu de la virtut, de la ciencia y del patriotisme catalá que aquell Sant simbolisa. En la dematinada, fou celebrat en la capella del Col·legi de Sant Ramón, un solemne ofici cantat per alguns socis del Centre Escolar. Al vespre en lo Saló d' actes del propi establiment omplert de distin-

gida concurrència, fou celebrada una lluhida vetllada literari musical. Començá ab la lectura d' un missatge del «Centre Escolar Catalanista» de Barcelona. Lo senyor Boada, secretari, llegí una memoria dels treballs de fundació del Centre. Llegiren discursos los socis Srs. Olivella, Esclassans, Roig y Comas; també llegí un discurs D. Joseph Martí, representant del Liceu Escolar. Llegiren poesias los Srs. Carbó, Soler, Puig, Sala, Bordas, Alcoverro y Mestre. En la part musical se distingiren los Srs. Trens, Rnt. Pare Tallada, y Rnt. Pare Motlló. S' acabá la lluhida festa ab un hymne á Sant Ramon.

Los concurrents exiren molt complaguts de la vetllada. Nosaltres com á regionalistas nos donám la enhorabona veyent la bella ufana del axerit planter, que esperám donará bons espèls á Deu y á la patria.

Traduhim de lo *Lemouzi*, de Brive:

«La Escola Llemosina instituheix un Llibre d' Or. En ell serán inscrits ensemps que 'ls noms dels adjunts, los detalls biográfichs, los títols llemosins y felibrenchs, y 'ls serveys fets á la Escola. Exas mencions se fan ab la mira de classificar llurs titulars per orde de mérit pera la elecció dels dignataris que han de dirigir los treballs de la Escola. Entre 'ls títols llemosins y felibrenchs, s' hi comprén tot lo que dins las lletres, las arts y las ciencias pot fer honor á la terra nadiua y servir á la Causa. Los millors serveys particulars que 's poden prestar á la Escola, es fer prosselitisme á favor d' ella. Lo allistament de 15 adjunts promou, á qui 'l realisa, al càrrech d' assessor.»

En l' Ateneu Tarrassense tingué lloch una reunió en que s' acordá celebrar en los dias de la vinent festa major d' aquella ciutat, lo según certámen literari, nomenantse las comissions necessarias pera la organització del mateix.

Aprofitant la estada del Excm Sr. Bisbe de Vich en aquesta ciutat, han anat á visitar-lo, y á darli las grans mercès per haverse volgut quedar entre nosaltres, gran nombre de personas, representant algunas á nostras principals corporacions.

Dissapte de l' altra setmana visitaren ab aquest objecte al eminent Prelat, comissions de la Unió Catalanista, de la Lliga de Catalunya y de la Associació de Propaganda Catalanista.

Retallám d' una carta que á *La Renaixensa* escrigué son corresponsal de Blanes:

«La junta celebrada 'l diumenge passat en lo Primer Cassino de Blanes es digna de passar á la historia, per haver fet la aparició en ella una estrella de la oratoria, un Demóstenes catalanófobo, que increpá durament á la Directiva. ¿Per qué dirian? Per haver dotat á la societat d' un bonich teatret y perque, segons ell, tole-

ra que s'hi faça catalanisme, llegintshi poesías catalanas, representantshi pessas catalanas y atrevintse á escriure en catalá anuncis y programas. Al oír la tan sublime y eloquentíssima peroració hi hagué que pensar en proposar que 's-votés una recompensa. ¡Be la merexia! ¡Si hagués nascut en los erms de Castella ó en las devesas extremenyas no ho hauria fet millor! Es una llástima que 'ls socis presents no acullissen lo seu ardent oficialisme ab una salva d' aplausos, y més llástima encara que desatenguessen son ilustradíssim dictámen, posantse al costat de la Directiva. ¡Vaja; no hi ha justicia en aquest mon! A lo menos li haguessen dit que cap lley prohibeix lo que censurava, y que si existia seria descastat lo catalá que no protestés de tan despótica y denigrant imposició.»

L'Alcalde de Figueras proposá á sos companys d'Ajuntament que en las sessions se fés us de la llengua castellana. Posada á votació la proposició del *patrici* Alcalde, fou merescudament rebutjada. Aconcellám á aquest senyor Alcalde d' una població de tanta gloria en los anys de la patria catalana, que 's fassa proposar al Govern de Madrid per una gran creu. Ab exa fulla de mérits, no 'l xasquejarán com los bons catalans que forman part del Consistori que presideix.

De Mollet del Vallés escriuen á *La Renaixensa* parlant de la festa major del poble:

«La nota principal fou l'esperat sermó que pronunciá en nostra llengua 'l Rvnt. don Jaume Creixell, rector de Sant Fost. Fou lo tema la demostració de la missió civilisadora de Jesucrist, y, com á conseqüència, 'l desagrahiment de la societat actual envers Ell y l'abím ahont va aquesta á parar á no tornar á sas salvadoras doctrinas. Lo nombrós auditori, per los entussiasmas períodos que al començar dedicá á la nostra benvolguda Catalunya, s'entussiasmá de tal manera que no perdé cap dels hermosos conceptes que integraren aquella elevada oració, sortintne ab la opinió de que dit Rvnt., dintre pochs anys, será una notabilitat en la oratoria sagrada.» V. P. F.

Llegim en nostre estimat company de Vich *La Veu del Montserrat*, que 'l dilluns de la setmana passada sofí un atach de sofocació, que feu precis administrarli 'ls S. S. Sagraments, lo M. I. Dr. D. Ramón Sala, Canonge Penitencier d' aquella Seu, y Director del colega. Nostre Senyor assistesca al sabi y virtuós sacerdot regionalista.

EN JAN SENSE POR

(RONDALLA POPULAR PROVENZAL PER R. MONTAUT).

I

Una vegada hi havia un noy que li deyan Jan, qui no sabia que cosa era tenir por, axó

que ja tenia 15 anys. Cada día deya á la seva mare: Me 'n vull anar, vull saber que es axó de la por. Sa mare no hi venia bé, y feya mans y mánegas porque no se n'anés. L'estimava tant!

Un día per ferli por y privarlo de marxar de casa, s'imaginá de posar un aucellás molt gros á dintre del armari; quan l'obri, pensava la bona dona, se n'endurá un brau susto.

Véusel aquí que arriba:—Deu vos guard, mare.—Bon día fill meu, vejas! dónam un mocador que hi ha dintre l'armari.—

Al punt que En Jan l'obria, l'aucellás s'arborá, pegantli ab las alas á la cara.

Sa mare li va dir:—Fill meu! que t'has espantat?

—Cal mare, ¿voléu que tinga por d'un aucell? axó no es res.

Al cap de temps se publicá que hi havia un castell plé de tresors, y que 'ls tresors serían pera qui hi passés una nit; ab la condició de que quants ho assajavan, morían de la por.

Lo castell era arborat al bell fons d'una vall, damunt d'una rocassa tota ferrenya; uns arbres grossos sempre verts l'enrondavan, y bramulava als seus peus un torrental, ab uns gorchs de aygua negrenca que, no mes de véurels, feyan posar la pell de gallina; pera acabarho de adobar, los llopassos braholavan afamats per aquells vols.

Y encara axó ray! aquell castellás era la vida dels mals esperits. Al punt de mitja nit, s'hi sentían remors de cadenas rossegadas, y per las xemaneyas exían flamaradas de fortor de sofre; fins segons deyan, de lluny se sentia una cridoria infernal.

Ja podéu comptar, per mes que 'ls provenzals sempre han sigut valerosos, no n'hi havia gayres que gosessen afrontar la fredat d'exa visions. No obstant des que 'l Jan sentí dir axó, no 's pogué aguantar.

—Mare vull anar cap al castellás.

—Calla, beneyt, no arribarías ni á la porta.

—Vos dich que vull anarhi; no estaréu poch cofoya quan la gent digan: no ho sabéu? es En Jan aquell qui ha passat la nit dins lo Castell de las Brujas; En Jan ha guanyat lo premi. Axó es ser valent! Ditxosa la mare que té un noy com aquest!

Y com totas las mares s' estufan ab las glorias dels seus fills, la d' En Jan s' hi dexa caure.

Veusaquí que quan arribá al peu del castellás era casi vespre.

Lo guardiá veyent venir aquell petit sagalet, no 'l volia dexar entrar, y li va dir: Cada día venen hòmens fets, y fins cavallers; al dematí me cal tráurels morts; tu que ets tan criatura ¿que hi podrías fer? no ho veus?

—¿Que 'ls hòmens se midan ab la mitja cana?

—No dich pas que no tingas rahó, tractantse d' home á home; mes ¿que podrías fer aquí dins ab los embruxats, que 't farían anar com una pilota?

—Y bé! axó es lo que hem de veure; lo que es á mi no 'm fan pas por.

—Aném, bojarró, espera que 't toque 'l torn; encara n' hi han d' altres que 's poden presentar primer que tu.

—Vos asseguro que 'm cal arriscarho!

Cap y á la fi, lo guardiá del Castell li dona 'l consentiment; encén la llumanera y mena á En Jan á la cambreta ahont havia de dormir; s' enfilan per la escala gran de balustras, retrunyint lo trepitg dins aquella fosquedat: lo llum flameja fantásticament, y d' ací d' allá, per tot arreu dançan las ombras; al ressó de veus d' home se barreja quelcóm d' inconegut, diriau que ja s' assajan á pertorbar las horas de la nit. Y axerit, nostre brau jovencel, cap dret, peu ferm, y la sanch freda, s' enfila cap amunt.

Entra dins la cambra; lo lloch era ben arreglat, la llar ben provehida, y un gresol escampava sa claror misteriosa.

Lo guardiá li dona la bona nit y se n' entorna; ell, tranquil, se queda solet.

Tocan deu horas en lo rellotge; després d' encomanarse á Deu, se fica al llit tot vestit.

Al punt de la mitja nit, fou desvetllat per un fresseig extrany. Ah! va pensar, deu ser la hora dels esperitats. Llavors s' assentá al llit, y quan la remor se sentí á dintre mateix de la cambra, En Jan se posá á cridar: qui hi ha? que voléu? que demanéu?

—Aquell qui vindrá després de mi t' ho dirá, respón una veu pahorosa; y 'l soroll pará.

Al cap d' una estona la fressa se reproduí

més forta, talment que semblava que 'l Castell s' aterrés.

En Jan torná á seures sobre 'l llit y digué per segona vegada: qui hi há? que voléu? que demanéu? Y una altra veu li fá: aquell que vindrá després de mi t' ho dirá.

En aquestas, passaren uns moments y 'l soroll revingué talment esgarrifós que En Jan cregué de sopte que se 'l ne duyan á ell y al castellás; més, per axó, digué, sens alterar-se per tercera vegada:

—Qui hi há? que voléu? que demanéu?

Allavors la veu respongué:

—Hi han tants centenars d' anys que passo per ací, y jamay havia trobat una bona ánima que 'm respongués. Aquest Castell ha sigut guanyat per usura; per axó vinch á penarhi. Estich content de la teva ajuda.

Y li ensenyá los tresors y li digué que hi havia tant per ell, tant per lo Castell y tant per missas.

Veus aquí que l' endemá al dematí, com que En Jan no havia dormit á la nit, era ben tart que encara roncava.

L' alba apuntá ab tota sa hermosura; lo sol daurava 'ls caps de serra vehins y sos raigs clarejants omplían de polcím d' or, teuladas, torrellons y parets talment que 'l Castell semblava lo palau de la Llum; los rossinyols, las cadarneras, esgranavan llurs passadas frescals y alegres; las floretas s' esbadellavan com may flayrosas, y la natura axerivida, era com estufada de plaher.

Travessant l' espés jardí, digué lo guardiá:

—Ah! té rahó, que me 'n cal anar á enterrar un altre.

Més, quan posá 'l peu dins la cambra, En Jan s' arborá tot dret, dexant sorprés al guardiá que 's creya trobarlo mort y enterch.

En Jan comptá lo que se li havia dit; y obligá á fer justicia. Quan torná á casa seva, tenia una bella fortuna; més no sapigué encara que cosa era la por.

Per la traducció: FRANAR.

LO REGIONALISME EN LA PREMSA

COSAS ASSENYALADAS

—EL SEMANARIO DE MATARÓ. Mataró, 20 de janer: *El Señor Navarro Reverter en Mataró*. Detallada ressenya

de la visita feta á aquella ciutat pel citat personatge conservador, y dels discursos pronunciats al final del ápat ab que fou allà obsequiat.

—EL TRABAJO NACIONAL. Barcelona, 20 de janer: *Campaña proteccionista*. Relació dels actes de propaganda proteccionista darrerament celebrats en lo Foment del Treball Nacional, á Tarrassa, á Sabadell y á Mataró.

—EL VENDRELLENSE. Vendrell, 21 de janer: *Derecho consuetudinario de la comarca*, per S. Obra una secció destinada á fixar y fer constar d' un modo indubtable lo régimen consuetudinari dels pobles d' aquell partit judicial. Comença propasant una qüestió de la que no tractan ni la legislació, ni 'ls autors, có es, si ha de pagar los gastos de funeral, enterro, y darrera malaltia, l' heréu de la reserva ó l' heréu universal en capítols. A fi de depurar la costúm, prega als Rectors, notaris, advocats y demés que 'n tingan antecedents, que 'ls comuniquen al periódich, citant las fonts de llur opinió.

Valdament que tingués bon éxit tan lloable iniciativa. Axis pot ser l' exemple s' escamparia ab gran profit del dret de Catalunya, que no aprofita casi gens de la font mes copiosa y noble de sa venerable legislació.

—L' OLOTÍ. Olot, 21 de janer: *La carretera de Sant Joan de las Abadessas*, per A. B. C. Agra y justa censura que comença axis: «en fet de carreteras, la de Sant Joan de las Abadessas se pot ben calificar d' ignominia nacional.» Acaba l' article consignant que tals disbarats son inculpables al Centralisme.

—LA OPINIÓ ESCOLAR. Vilafranca del Panadés, 21 de janer: Inserta lo començ del discurs llegit en la inauguració del Centre Escolar per D. Joseph Martí, y una complerta ressenya de las festas ab que dita inauguració fou solemnizada.

—EGARA. Tarrassa, 21 de janer: *Final del discurs del president de la Lliga de Catalunya. D. Antoni Sunyol, en la sessió inaugural d' aquest any.*

—LO CATALANISTA. Sabadell, 21 de janer: *Sol ixent y sol ponent*. Dona compte de la celebració en aquella ciutat de la reunió haguda en lo «Centre Catalá» pera la fundació del gremi agrícola municipal, y de la que tingué lloch en lo local del gremi de fabricants pera obsequiar á n' En Navarro Reverter, fent notar que essent los matexos los fins d' abduas, es oposat lo criteri relatiu als procediments, y que la població, acudint en gran nombre á la reunió del «Centre Catalá» y dexant casi deserta la del «Gremi de fabricants», vingué á demostrar que 'l sistema reivindicador triomfa sobre 'l de las humils peticions.

—EL ECO DE LA MONTAÑA. Olot, 21 de janer: *Hijos ilustres de esta comarca. Berenguer de Puigpardinas*. Lleugera noticia del qui fou, lo primer cronista oficial de la patria catalana, desconegut ú oblidat per antichs y moderns historiayres». De la seva crónica. *Sumari de la població despanya e de les conquestes de catalunya, e de on devallen los comtes de barcelona*, que exis-

teix manuscrita en la Biblioteca del Escorial, n' ha donat á conéixer alguns capítols en la *Revista de Ciencias Historicas*, D. Felip B. Navarro.

—EL CORREO DE LA PROVINCIA. Tarragona, 21 de janer: *El Catalanismo*, per J. S. y G.

—LA REGIÓN CÁNTABRA. Santander, 22 de enero: *El Obispo de Vich*. Traducció d' alguns paragràfs del article que publicá *La Veu de Catalunya*, sobre *Las grans mercés del Sr. Bisbe de Vich*.

—LA RENAIKENSÀ. Barcelona, 23 de janer: *Moviment nacionalista á la India*.

—LA UNIÓN VASCO-NAVARRA. Bilbao, 24 de enero: *Liga vizcaina de productores*. Exposició dels Estatuts que ab aquell titol acaba de constituirse en la ciutat esmentada.

—LO SOMATENT. Reus, 25 de janer: *Al Excm. y Reverendissim Sr. D. Joseph Morgades y Gili*. Aquest article es traduït de *El Diario de Burgos*.

—LA REVISTA POPULAR. Barcelona, 25 de janer: Publica dos gravats representant la casa de la ciutat d' Igualada y la Rambla de Sant Isidro de la mateixa població.

—EUSKAL-ERRIA. San Sebastián, 10 de janer: *El comercio y la industria en Bilbao y Vizcaya. — Su origen y desarrollo*, per Alexandre G. de Arriaga. — *Apuntes necrológicos. — El Ilmo. Sr. D. Liborio de Rasmery*, per Pere de M. Soraluece, corresponent de la R. A. de la Historia.

—SETMANARI CATALÁ. Manresa, 25 de janer. *Lo Renacimiento*. Transcrit de LA VEU DE CATALUNYA.

—LA VANGUARDIA. 26 de enero: *Prosa vivida*, per Claudio Omar y Barrera. Article de crítica literaria, en que 's mostra l' autor contrari de la adoptació á la escena dels qüentos de 'n Vilanova, sobre 'ls quals, ab tal motiu, fá algunas observacions dignas de tenirse en compte.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 20.

A Cervelló celebra 'l poble grans festas solemnisant lo triomf obtingut en las últimas eleccions per la part sana de la població sobre 'l caciquisme que de temps l' oprimia.



El Diario de Barcelona publica un primer solt de crónica local afirmant que 'l pays está en una situació crítica, per la general paralisació de feynas y negocis, y excitant á las corporacions, y al nou Alcalde Sr. Collaso á promoure lo començament y continuació d' algunas obras públicas en projecte ó en execució, á fi d' evitar que arribe á conflicte un estat que no ho es encara.



Diu *El Diario de Girona* que en un registre fet en la cova Fosca, prop de Sant Joan de Palamós, hi foren trobadas una caxa ab 26 paquets de pólvora, y una altra ab 40 cartutxos de dinamita, 35 fulminants y 49 cabdells de metxa.



Per despedir al Sr. Navarro Reverter celebra sessió lo «Foment del Treball Nacional», á la que concorre

l Sr. Durán y Bas qui hi pronuncia un discurs rebut ab gran entusiasme.

Pren possessió de la càtedra de Metafísica de nostra Universitat lo Doctor Daurella y Rull.

Diuen los diaris d' aquesta ciutat que, en l' any anterior, han prés passatge en lo ferrocarril de Barcelona á Sarriá 2.124,367 personas.

Escriuen de Sant Sadurní de Noya que l' Ajuntament d'aquella població está organisant un *meeting* de tota la comarca pera arbitrar la manera de que sian exemptas de pagar contribució las terras que foren viñyas y ha dextat fetas ermots la filoxera.

Dia 21.

L' element republicà de nostra ciutat se reuneix en lo Circo Ecuestre organisant una manifestació, pera anar al cementiri de Sarriá á disposar una corona sobre la tomba de sos companys morts en aquella població, defensant sos ideals, lo 14 de janer de 1874.

En la colonia Borrás, de Monistrol, s' inaugura solemnement, ab assistència del Excm. Sr. Dr. Morgades una escola de noyas dirigida per monjas de la Enseñanza.

Dia 22.

Llegim que á Igualada se tira á terra lo Teatre principal, ab lo propòsit de construir en son lloch un edifici pera las escuelas.

Diu *El Eco de Sitges* que s' ha descobert una invasió filoxérica en la hisenda de Cà'n Girona, dins lo terme d' aquella vila.

Duas casas extrangeras presentan al Ajuntament proposicions pera la unificació del Deute municipal.

A Sabadell se verifica una reunió convocada pel primer Gremi municipal d' agricultors, dels qui han de constituir la Federació de Catalunya. Lo Sr. Turull, president del Gremi y de la reunió, prega al Sr. Bertran de Amat que explique lo pensament y objectiu de la Federació, qui així ho practicà, essent rebudas ab manifest agrado las sevas declaracions. Usaren també de la paraula, los Srs. de Sagarra, Alsina, Maspons y Benessat. Si l' zel y rectitut dels associats corresponen constantment als propòsits indicats en la reunió, podem assegurar, sens ésser profetas, que no li faltaran á aquest primer Gremi molts germans en nostra terra.

En lo judici per jurats, celebrat davant la Secció primera d' aquesta Audiencia provincial, pera veure y fallar la causa contra Simon Saez, per homicidi en la persona de Manuel Perez, informá per primera vegada en nostra Audiencia, lo fiscal de S. M., D. Camilo M.^a Gullon.

A Seteasas (Girona) un escamot de llops no dexa córrer á ningú per aquells vols.

Mossen Esteve Puig, encarregot de la iglesia del ex-convent de la Mercé, á Santa Coloma de Queralt, practicant excavacions en un terraplé que hi ha al davant d' aquesta iglesia, trobá una estàtua jayent de pedra, que s' conceptua obra del segle XII. Lo trobayre la instalá en son notable museu particular, y continua ab afició las excavacions.

Dia 23.

Lo «Círcol Tradicionalista de Valls» ha establert una escola nocturna de primeras lletres gratuita pera l's pobres.

Ab motiu d' ésser lo sant del Rey, se celebra, al dematí, revista militar en la Gran-via. Impresionat pel record del 24 de setembre últim, lo poble no ha acudit com era costum, á presenciá l' acolorit espectacle.

A la tarde hi ha hagut en la Capitanía general recepció en cort, molt ben concorreguda.

Al vespre, en la mateixa Capitanía, obsequiá l' general Weyler als Srs. Bisbes de Barcelona y de Vich, á las autoritats, presidents de corporacions, y á alguns distingits particulars ab un espléndit ápat.

En la matinada ha mort D. Bartoméu Godó y Pié. Formava part de la societat industrial de son propi nom, dedicada á la fabricació de texits de yute. Havia militat en la política, havent desempenyat los càrrechs de diputat á Corts, provincial, y de regidor de Barcelona. A. C. S.

Hem rebut una fulla impresa fentnos sapiguer que la Societat «Azucarera de Vich» continuadora de la anomenada «Miret y A. y M. Planas en comandita» ha tornat á obrir la gran fàbrica de sucre de remolatxa, construïda en la citada ciutat, proposant als agricultors condicions tan ventajosas pel conreu de la remolatxa, que es de esperar que no hi farán lo sort ni l' pererós.

Segons datos proporcionats á la premsa d' aquesta ciutat, l' impost de consums, des de que prengué possessió de la Alcaldía D. Joseph Collaso, fins á avuy, ha produhit passa de 63,000 pessetas mes que en la mateixa temporada del any passat.

Dia 24.

En lo Foment del Treball Nacional s' han rebut comunicacions de varis industrials de Sevilla, Málaga y Valencia, manifestantse disposats á organisar societats de defensa dels interessos de la producció.

Se verifica ab concurrència extraordinaria, formada en gran part d' obrers, l' enterro de D. Bartomeu Godó y Pié.

Ab lo segell de la «Asociación de Padres de Familia de Cataluña» rebém un imprés en que s' detallan los resultats de la moralisadora campanya d' aquella associació en l' any passat, resultant de tal importancia, que no duptám ha de meréixer á la noble institució la ajuda dels bons ciutadans.

Dia 25.

Han sigut traslatats des de Montjuich á las presons militars dels Docks, los anarquistas qui per haver resultat complicats en l' atentat de la Gran-Via, han de ésser judicats militarment.

A tres quarts de 4 de la tarde, un subjecte d' uns 40 anys, manobre d' ofici y anomenat Ramon Morull y Comas, ha ferit ab un tir de pistola al governador civil, D. Ramon Larroca, en ocasió que aquest, sortit del Govern civil y entrat en lo cotxe, donava ordres al lacayo, qui anava á tancar la portella.

Encara que la bala ha quedat allotjada prop de l' aurella esquerra, la ferida del governador no es, gracias á Deu, de molta gravetat, segons diuen que ho ha qualificat lo Dr. Cardenal. L' autor del atentat ha quedat pres immediatament, costant molt als agents de policia deslliurarlo de l' airada multitut que cridava, *mateulo!*

Lo criminal ha rebut no obstant, de mans del poble, molts cops y masegadas. Segons se diu, al anar a cometre la malifeta l'acompanyava un altre subjecte qui ha pogut escapar. La ciutat, profundament apesurada y plena d'alarma, ha fet al Sr. Governador vivas demostracions de condol, per medi de sas principals corporacions y personas.

Los diaris se queixan de que en los estanchs de la ciutat no s'troben timbres de las varias classes que s'han de posar en los titols dels efectes públics y valors locals, segons las ultimas disposicions del Ministre d'Hisenda.

Dia 26.

Llegim que en la fàbrica dels senyors A. Sedó y Companyia de Esparraguera ha estallat un petardo, que, gracias á Deu, no ha fet cap desgracia personal.

De tots los pobles de la provincia de Barcelona, arriban documents ó comissions protestant del atentat contra 'l Governador Civil.

Queda encarregat del Govern Civil de la provincia 'l Secretari Sr. Azpiazu.

LLIBRES REBUTS

La Cerámica en la Exposición Nacional d' Industrias Artísticas de 1892. Conferencia donada en lo Palau de Bellas Arts lo dia 6 de janer de 1893.

Aquest folleto de nostre bon amich lo conegut arquitecte En Bonaventura Bassegoda suposa un treball de gegant, lo treball d' sintetisar de una manera elemental la historia interna y externa de la cerámica desde sas primeras manifestacions en la antigüetat pagana fins als nostres temps.

Donada la indole de las conferencias, l' autor, hauria tret mes partit de son gran esforç, atribuint tota la extensió de la part històrica á la purament artística y á la crítica de las escuelas antigas y reduhint á las exigencias comprovatorias d' aquesta mena de treballs, aquell cúmul d' erudició que tantost surt de la ploma ha d' escapar-se del pensament.

Axis y tot, fins pels profans resulta instructiva la lectura de la memoria, hont hi trobará 'l lector una classificació per épocas del pobles antichs que comencaren aquest art industrial ab especial deteniment en nostres aborígens, notas d' intel·ligent sobre 'l valor dels models en sas diferents aplicacions, llochs de fabricació important, principalment en la edat mitjana y, per últim, una hermosa crítica, al entrar en la época contemporánea del estat de la cerámica com á element constructiu y decoratiu.

La obreta finalisa parlant de la significació que la matexa tingué en la Exposició d' Industrias Artísticas del any 92 y porta una serie de grabats molt ben presos de diferents objectes d' aquell ram industrial que figuraren en dita Exposició.—F.

Veritable origen del Escut de Catalunya, per Pere Bolet y Artigas.

Hem llegit aquest curiós y interessant treball premiat en lo primer Certamen del Centre Catalá Vilafrañqui, y podem ben dir que no 'ns dol lo temps que hi hem esmersat, com no li dolrà á n' aquell qui 'l llegesca.

L' afició á aquesta mena de treballs de crítica històrica va extenent-se cada dia mes y mes, donant arréu fruits de veritable válua que posan per clar los fets mes oviradors de nostra cabdal historia.

L' origen de las nostras quatre barras era dels punts mes obscurs, y per lo tant que mes s'avenia á ésser tergiversat pels historiadors que d' ell feren membraça.

Nostre amich ha anat analisant y aplegant tot quant ha pogut llegir que fes esment d' aquest fet, y ab abundor de citas prova la falsedat de la tradició—llegenda que de las quatre barras fins á nosaltres ha arribat.

Diu lo Sr. Bolet que 'l primer historiador de qui ha tingut noticia que volgué explicar l' origen de las quatre barras catalanas fou Bernat de Boades, qui escrigué en lo segle xv.

Aquest historiador consigná ó inventá la falla de que, estant lo Emperador Carles Calvo en guerra ab los normans, y veient-se en imminent perill d' ésser retut, vingué en sa ajuda Jofre 'l Pilós qui desbandá las hosts enemigas, restantne ferit en lo combat. Y que anantlo á visitar lo Emperador, en penyora de son valor, posant quatre dits de sa má dins la ferida del comte, que brollava sanch, las passá pel damunt de sa cuyrassa, dihentli que aquelles serian ses armes y les dels seus descendents.

La falla fou copiada per los historiadors que 'l seguien, sens cuydarse d' esbrinar la veritat del fet, y axis s' aná propagant.

Pera provar que 'l relat anterior es fals aduheix lo Sr. Bolet que no s'troba consignat en las crónicas de En Bernat Desclot y d' En Muntaner, historiadors del segle xiii.

Ja es un bon argument aquest, y efectivament es extrany que un fet tan cabdal no vinga en ella consignat, però sens voler dir que la falla dexe de ésser tal, devém fer avinent al Sr. Bolet que encara restan inéditas algunas crónicas dels fets de nostra aymada terra, y per cert anteriors á la d' En Desclot, d' En Muntaner y per lo tant á la d' En Bernat de Boades, y en ellas tal volta vé consignat lo fet de las quatre barras.

Respecte á la opinió que suposa que l' escut de las quatre barras ja era usat per Bereguer III, y que per lo tant, pot ser fou lo primer en usarlo, no la creyém del tot infundada. Repetím, voldríam llegir la crónica del otolí En Bernat de Puigpardines, qui escrigué en temps del mateix comte Berenguer, essent considerat per alguns com á primer cronista de nostra terra y la qual es guardada en la Biblioteca del real monestir del Escorial, esperant una má carinyosa que la espolsi y la donga á conèixer, puix en ella tal volta s' aclareixen alguns dubtes.

Altra de las opinions que 'l Sr. Bolet exposa y á la qual s' adhereix, es la de que nostre escut data del temps de Pere II lo Catòlich, qui 'l rebé del Sant Pare Ignocenci III, al nomenarlo ganfalonier ó vexilari major ab la divisa de la Iglesia. Aquesta nos sembla ésser la mes rahonada de las opinions, però no 'n quedém del tot satisfets. Voldríam que s' aduhissen documents que ho testimonessin per clar y no donguessen lloch á dubtes. De totas maneres dihém que la creyém la més rahonada puix no s' té conexement de cap monument gráfich com monedas, lápidas ó segells, de época anterior al rey En Pere II lo Catòlich, en que hi hajan gravadas las quatre barras, y además, en la época á que fá referencia lo cronista Bernat de Boades, encara no s' conexia, segons l' Art heráldica prova, cap escut, puix no s' inventaren fins al segle XIII.

Altras y poderosas rahons s' aduhixen en lo treball del Sr. Bolet que provan molt, anch que negativament la falsedat de la llegenda transcrita. No las citám puix lo espay no 'ns ho permet y aquesta mal girbada crítica s' esllarguissaria massa.

Treballs d' aquesta mena convenen al jovent catalanista pera adocrinarlo y ferli agafar afició á la vera historia de nostra Catalunya renaxenta.

J. B. y M.